

Metody Numeryczne - Projekt III

student: Bartłomiej Krawczyk
indeks: 310774

Zadanie 1

Treść

Ruch punktu na płaszczyźnie (x_1, x_2) jest opisany równaniami:

$$\begin{aligned}\frac{dx_1}{dt} &= x_2 + x_1(0.3 - x_1^2 - x_2^2) \\ \frac{dx_2}{dt} &= -x_1 + x_2(0.3 - x_1^2 - x_2^2)\end{aligned}$$

Należy obliczyć przebieg trajektorii ruchu tego punktu w przedziale $[0, 20]$ dla warunków początkowych: $x_1(0) = 0$, $x_2(0) = 13$.

Rozwiązanie proszę znaleźć korzystając z zaimplementowanej przez siebie w języku Matlaba w formie funkcji (możliwie uniwersalnej, czyli solwera, o odpowiednich parametrach wejścia i wyjścia) metody Dormand-Prince'a czwartego rzędu przy zmiennym kroku z szacowaniem błędu techniką pary metod włożonych (DorPri45).

Równania trajektorii

```
function dxdt = trajectory(t, x)
    dx1dt = x(2) + x(1) * (0.3 - x(1)^2 - x(2)^2);
    dx2dt = -x(1) + x(2) * (0.3 - x(1)^2 - x(2)^2);

    dxdt = [dx1dt; dx2dt];
end
```

Opis algorytmu

Metoda Dormand-Prince'a

Metoda Dormand-Prince'a bierze pod uwagę parę metod włożonych - dwie metody Rungego-Kutty - 4 oraz 5 rzędu.

- Metoda RK rzędu 4 (6 etapowa):

$$\begin{aligned}x_{n+1} &= x_n + h * \sum_{i=1}^6 w_i^* k_i \\ k_1 &= f(t_n, x_n)\end{aligned}$$

$$k_i = f(t_n + c_i h, x_n + h \sum_{j=1}^{i-1} a_{ij} k_j), \text{ dla } i=2,3,\dots,6$$

- Metoda RK rzędu 5 (7 etapowa):

$$x_{n+1} = x_n + h * \sum_{i=1}^7 w_i^* k_i$$

$$k_1 = f(t_n, x_n)$$

$$k_i = f(t_n + c_i h, x_n + h \sum_{j=1}^{i-1} a_{ij} k_j), \text{ dla } i=2,3,\dots,7$$

W obu metodach współczynniki w_i^* i w_i są różne, ale równe są współczynniki c_i oraz a_{ij} .

$$C = [0 \quad 1/5 \quad 3/10 \quad 4/5 \quad 8/9 \quad 1 \quad 1]$$

$$A = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 1/5 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 3/40 & 9/4 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 44/45 & -56/15 & 32/9 & 0 & 0 & 0 \\ 19372/6561 & -25360/2187 & 64448/6561 & -212/729 & 0 & 0 \\ 9017/3168 & -355/33 & 46732/5247 & 49/176 & -5103/18656 & 0 \\ 35/384 & 0 & 500/1113 & 125/192 & -2187/6784 & 11/84 \end{bmatrix}$$

$$W^* = [35/384 \quad 0 \quad 500/1113 \quad 125/192 \quad -2187/6784 \quad 11/84]$$

$$W = [5179/57600 \quad 0 \quad 7571/16695 \quad 393/640 \quad -92097/339200 \quad 187/2100 \quad 1/40]$$

Dzięki temu współczynniki k_i w obu przypadkach są wyliczane ze wzorów:

$$k_1 = hf(t_n, x_n)$$

$$k_2 = hf(t_n + \frac{1}{5}h, x_n + \frac{1}{5}k_1)$$

$$k_3 = hf(t_n + \frac{3}{10}h, x_n + \frac{3}{40}k_1 + \frac{9}{40}k_2)$$

$$k_4 = hf(t_n + \frac{4}{5}h, x_n + \frac{44}{45}k_1 - \frac{56}{15}k_2 + \frac{32}{9}k_3)$$

$$k_5 = hf(t_n + \frac{8}{9}h, x_n + \frac{19372}{6561}k_1 - \frac{25360}{2187}k_2 + \frac{64448}{6561}k_3 - \frac{212}{729}k_4)$$

$$k_6 = hf(t_n + h, x_n + \frac{9017}{3168}k_1 - \frac{355}{33}k_2 - \frac{46732}{5247}k_3 + \frac{49}{176}k_4 - \frac{5103}{18656}k_5)$$

$$k_7 = hf(t_n + h, x_n + \frac{35}{384}k_1 + \frac{500}{1113}k_3 + \frac{125}{192}k_4 - \frac{2187}{6784}k_5 + \frac{11}{84}k_6)$$

Wartość w kolejnym kroku metody RK rzędu 4 jest wyliczana jako:

$$x_{n+1} = x_n + \frac{35}{384}k_1 + \frac{500}{1113}k_3 + \frac{125}{192}k_4 - \frac{2187}{6784}k_5 + \frac{11}{84}k_6$$

Następnie wyliczamy wartość w kolejnym punkcie z wykorzystaniem metody RK rzędu 5:

$$z_{n+1} = x_n + \frac{5179}{57600}k_1 + \frac{7571}{16695}k_3 + \frac{393}{640}k_4 - \frac{92097}{339200}k_5 + \frac{187}{2100}k_6 + \frac{1}{40}k_7$$

Po odjęciu stronami powyższych równań otrzymujemy oszacowanie błędu metody rzędu 4:

$$\delta_n(h) = h(z_{n+1} - x_{n+1}) = h * (-\frac{71}{57600}k_1(h) + \frac{71}{16695}k_3(h) - \frac{71}{1920}k_4(h) + \frac{17253}{339200}k_5(h) - \frac{22}{525}k_6(h) + \frac{1}{40}k_7(h))$$

Program:

```

function [x2, delta] = nextValue(f, t, x1, h)
    k1 = h * f(t, x1);
    k2 = h * f(t + 1/5 * h, x1 + 1/5 * k1);
    k3 = h * f(t + 3/10 * h, x1 + 3/40 * k1 + 9/40 * k2);
    k4 = h * f(t + 4/5 * h, x1 + 44/45 * k1 - 56/15 * k2 + 32/9 * k3);
    k5 = h * f(t + 8/9 * h, x1 + 19372/6561 * k1 - 25360/2187 * k2 + 64448/6561 * k3 - 212/729 * k4);
    k6 = h * f(t + h, x1 + 9017/3168 * k1 - 355/33 * k2 + 46732/5247 * k3 + 49/176 * k4 - 5103/18656 * k5);
    k7 = h * f(t + h, x1 + 35/384 * k1 + 500/1113 * k3 + 125/192 * k4 - 2187/6784 * k5 + 11/84 * k6);
    delta = h * (-71/57600 * k1 + 71/16695 * k3 - 71/1920 * k4 + 17253/339200 * k5 - 22/525 * k6 + 1/40 * k7);
end

```

Wyznaczanie zmienionej długości kroku

W trakcie wyznaczania kolejnego kroku h_{n+1} bierze się pod uwagę niedokładności oszacowania błędu, a także stosuje się współczynnik bezpieczeństwa s :

$$h_{n+1} = s * \alpha * h_n, \text{ gdzie } s < 1$$

dla metody Dormand-Prince'a przyjmę $s \approx 0.9$, a współczynnik modyfikacji kroku α wylicza się ze wzoru:

$$\alpha = \left(\frac{\varepsilon}{|\delta_n(h)|} \right)^{\frac{1}{5}}$$

gdzie:

$$\varepsilon = |x_n| * \varepsilon_w + \varepsilon_b$$

ε_w - dokładność względna

ε_b - dokładność bezwzględna

Program:

```

function alpha = calculateAlpha(x, epsilonW, epsilonB, delta)
    epsilon = norm(x) * epsilonW + epsilonB;

    alpha = (epsilon / norm(delta))^(1/5);
end

```

Podstawowa realizacja metod RK oraz RKF

Program

```

function [tout, xout, hout, dout] = dorpri45(dxdt, t0, tmax, x0, h0, hmin, epsilonW, epsilonB)
    s = 0.9;

    x1 = x0;
    t1 = t0;
    h1 = h0;

    tout = t1;

```

```

xout = x1';
hout = h1;
dout = [0 0];
n = 1;

while true
    [x2, delta] = nextValue(dxdt, t1, x1, h1);
    alpha = calculateAlpha(x1, epsilonW, epsilonB, delta);

    salpha = s * alpha;
    h2prop = salpha * h1;

    if salpha >= 1
        if t1 + h1 >= tmax
            % osiągnięty koniec przedziału -> kończymy program
            return;
        else
            % aktualizacja wartości funkcji w kolejnych krokach
            t2 = t1 + h1;
            % stosuję heurystyczne ograniczenie maksymalnego wzrostu
            % długości kroku h_n w jednej iteracji do wartości co
            % najwyżej \beta h_n
            h2 = min([h2prop, 5 * h1, tmax - t1]);
            n = n + 1;

            tout(n) = t2;
            xout(n, :) = x2';
            hout(n) = h2;
            dout(n, :) = delta';

            t1 = t2;
            x1 = x2;
            h1 = h2;
        end
    else
        % w tej iteracji krok był za duży, należy zmniejszyć krok
        if h2prop < hmin
            % osiągnięty krok jest mniejszy niż zadany najmniejszy krok
            disp("Niemożliwe rozwiązanie z zadaną dokładnością");
            return;
        else
            % zmniejszenie kroku
            h1 = h2prop;
        end
    end
end
end
end

```

Porównanie rozwiązania z wykorzystaniem solwera ode45 Matlaba

Wykres


```

% Trajektoria x_1(t)
nexttile;
hold on;
title('Trajektoria x_1(t)');
xlabel('t');
ylabel('x_1(t)');
plot(tode, xode(:, 1));
plot(tdp, xdp(:, 1));
legend('ode45', 'dorpri45');
hold off;

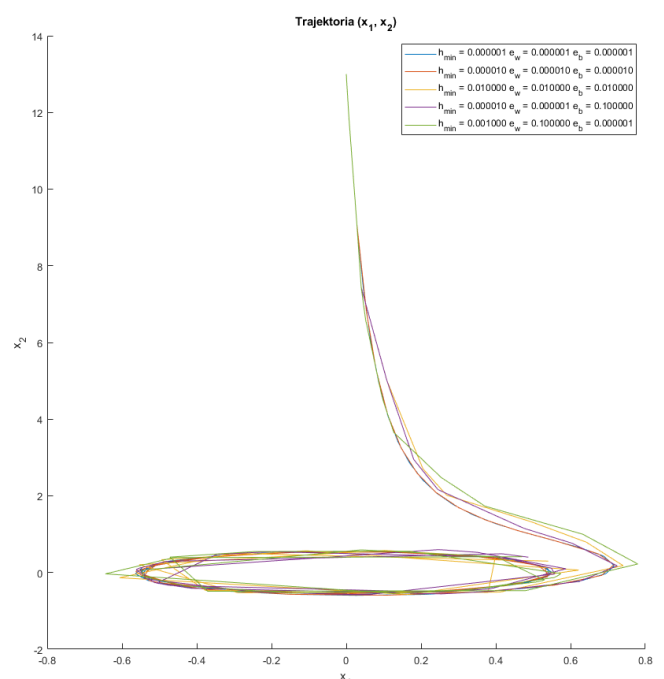
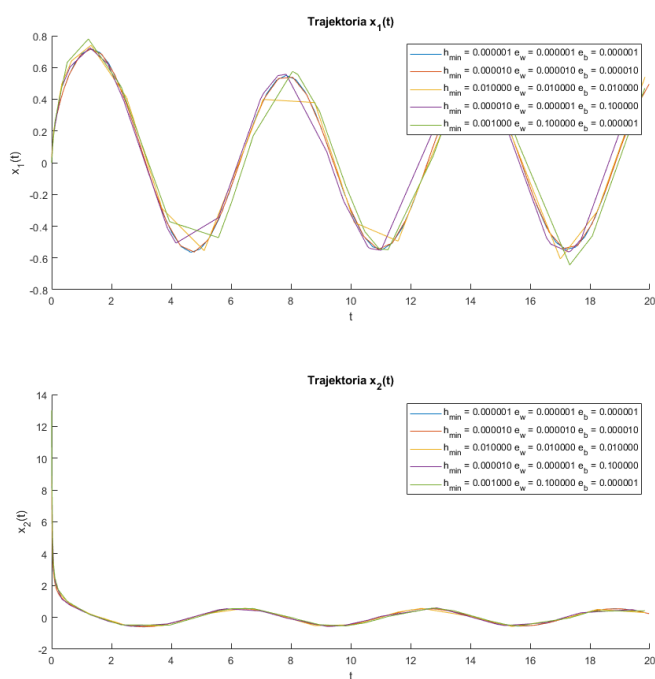
% Trajektoria na płaszczyźnie (x_1, x_2)
nexttile([2, 1]);
hold on;
title('Trajektoria (x_1, x_2)');
xlabel('x_1');
ylabel('x_2');
plot(xode(:, 1), xode(:, 2));
plot(xdp(:, 1), xdp(:, 2));
legend('ode45', 'dorpri45');
hold off;

% Trajektoria x_2(t)
nexttile;
hold on;
title('Trajektoria x_2(t)');
xlabel('t');
ylabel('x_2(t)');
plot(tode, xode(:, 2));
plot(tdp, xdp(:, 2));
legend('ode45', 'dorpri45');
hold off;

end

```

Rozwiązanie z różnymi parametrami minimalnego kroku, dokładności względnej oraz bezwzględnej

Ilość iteracji

h_{\min}	e_w	e_b	iterations
0.000001	0.000001	0.000001	78
0.000010	0.000010	0.000010	56
0.010000	0.010000	0.010000	25
0.000010	0.000001	0.100000	54
0.001000	0.100000	0.000001	37

Komentarz:

Minimalny krok h_{\min} :

- ustala w jakich minimalnych odstępach należy ustalać kolejne wartości funkcji
- jeśli jest przekroczone algorytm kończy działanie z błędem
- jest wykorzystywane w momencie gdy utyka w pewnym momencie i jedynie są zmniejszane kroki

Dokładność względna:

- ustala na jak duży błąd między rzeczywistym rozwiązaniem a ustalonym pozwalamy
- jest zależna od wartości funkcji w danym punkcie
- dla dużych wartości przeważa dokładność względna nad bezwzględną

Dokładność bezwzględna:

- ustala na jak duży błąd między rzeczywistym rozwiązaniem a ustalonym pozwalamy
- dla wartości zbliżonych do 0 to dokładność bezwzględna ma większe znaczenie

Program:

```
function plot_3_3()
    x0_1 = 0;
    x0_2 = 13;
    x0 = [x0_1; x0_2];
    time_span = [0 20];

    parameters = [
        1e-6    1e-6    1e-6
        1e-5    1e-5    1e-5
        1e-2    1e-2    1e-2
        1e-5    1e-6    1e-1
        1e-3    1e-1    1e-6
    ];

    [n, ~] = size(parameters);

    ts = {};
    xs = {};
    hs = {};
    ds = {};
    legends = {};
    fprintf('h_{min}\t\t|te_w\t\t\t|te_b\t\t\t|titerations\n');
    fprintf('-\t\t\t|t-\t\t\t|t-\t\t\t|t-\n');
    for i = 1 : n
        [tdp, xdp, hdp, ddp] = dorpri45(@trajectory, time_span(1), time_span(2), x0, 1e-4,
        parameters(i, 1), parameters(i, 2), parameters(i, 3));
```

```

        ts{i} = tdp;
        xs{i} = xdp;
        hs{i} = hdp;
        ds{i} = ddp;
        legends{i} = sprintf('h_{min} = %f e_w = %f e_b = %f', [parameters(i, 1), parameters(i,
2), parameters(i, 3)]);
        tsize = size(tdp);
        fprintf('%f\t|\t%f\t|\t%f\t|\t%0.f\n', [parameters(i, 1), parameters(i, 2),
parameters(i, 3), tsize(1)]);
    end

    tiledlayout(2, 2);

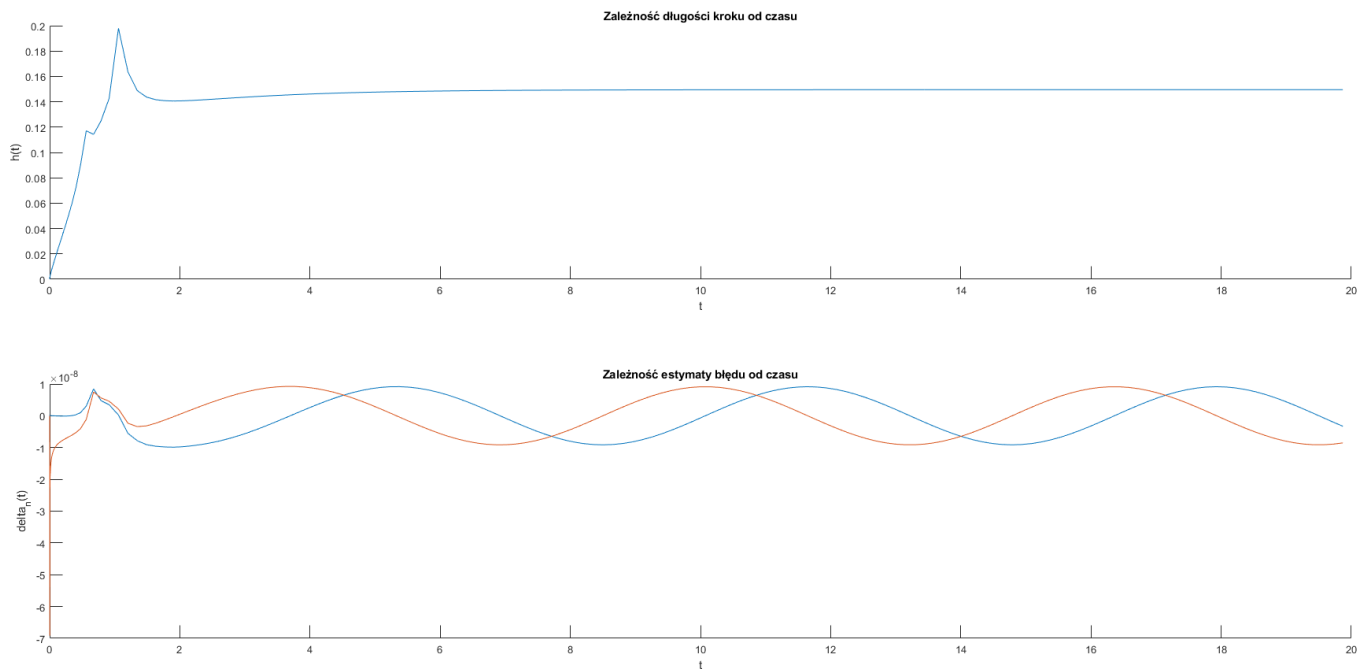
    % Trajektoria x_1(t)
    nexttile;
    hold on;
    title('Trajektoria x_1(t)');
    xlabel('t');
    ylabel('x_1(t)');
    for i = 1 : n
        plot(ts{i}, xs{i}(:, 1));
    end
    legend(legends);
    hold off;

    % Trajektoria na płaszczyźnie (x_1, x_2)
    nexttile([2, 1]);
    hold on;
    title('Trajektoria (x_1, x_2)');
    xlabel('x_1');
    ylabel('x_2');
    for i = 1 : n
        plot(xs{i}(:, 1), xs{i}(:, 2));
    end
    legend(legends);
    hold off;

    % Trajektoria x_2(t)
    nexttile;
    hold on;
    title('Trajektoria x_2(t)');
    xlabel('t');
    ylabel('x_2(t)');
    for i = 1 : n
        plot(ts{i}, xs{i}(:, 2));
    end
    legend(legends);
    hold off;
end

```

Wykresy

Komentarz:

- algorytm wystartował z niewielkim zadanyym krokiem
- początkowo krok szybko się zwiększa
- po kilku iteracjach krok w czasie się stabilizuje i pozostaje na poziomie około 0.15

Program:

```
function plot_3_2()
    x0_1 = 0;
    x0_2 = 13;
    x0 = [x0_1; x0_2];
    time_span = [0 20];
    h0 = 1e-4;
    hmin = 1e-6;
    epsilonW = 1e-8;
    epsilonB = 1e-8;

    [tdp, ~, hdp, ddp] = dorpri45(@trajectory, time_span(1), time_span(2), x0, h0, hmin,
    epsilonW, epsilonB);

    tiledlayout(2, 1);

    % Zależność długości kroku od czasu
    nexttile;
    hold on;
    title('Zależność długości kroku od czasu');
    xlabel('t');
    ylabel('h(t)');
    plot(tdp, hdp);
    hold off;

    % Zależność estymaty błędu od czasu
    nexttile;
    hold on;
    title('Zależność estymaty błędu od czasu');
    xlabel('t');
```

```
ylabel('delta_n(t)');  
plot(tdp, ddp(:, 1));  
plot(tdp, ddp(:, 2));  
hold off;  
end
```

Wnioski

Ocena poprawności wyników

Wyniki obu metod zwracają zbliżone rezultaty. Na pierwszym wykresie przebiegi praktycznie się pokrywają.

Ocena efektywności algorytmów

Obie metody znalazły rozwiązanie w stosunkowo niewielkiej ilości kroków.

Która metoda lepsza?

Obie metody poradziły sobie bardzo dobrze z obliczaniem przebiegu trajektorii.

Która metoda szybsza?

Obie metody korzystając z implementacji metody Dormand-Prince'a. Metoda matlaba jest zoptymalizowana pod ten język przez co czas wykonania jest nieco szybszy.

Ilość iteracji mojej implementacji jest bardzo zależna od parametrów wejściowych. Dla przyjętych parametrów moja implementacja za każdym razem korzystała z mniejszej ilości iteracji niż metoda matlaba `ode45`.